

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Χ.Θ. ΣΚΟΥΡΤΗΣ

Ο Εγκεφαλικός Θάνατος

Στο πρόσωπο του πατρός Δημητρίου Βακάρου (Μ. Πρωτοπρεσβύτερος, Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης) συναντήσαμε τον άξιο ιερόαρχη και ικανό ακαδημαϊκό δάσκαλο που θα ήταν σε θέση να κάνει προσιτή την εννοιολογική προσέγγιση του θανάτου στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία. Η άσκηση της Αναισθησιολογίας-Εντατικής στη χώρα μας γίνεται σε ένα πληθυσμιακό περιβάλλον το οποίο κατά 98% ανήκει στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Θεωρήσαμε σκόπιμο και χρήσιμο η φιλοσοφική θεώρηση της Εκκλησίας μας επί ενός τόσο σοβαρού θέματος να αποδοθεί από τον πλέον κατάλληλο και να γίνει προσιτή σε όλους τους συναδέλφους.

Εξίσου σημαντική κρίθηκε και η παράθεση του «ορισμού του εγκεφαλικού θανάτου» από έναν συγγραφέα, φίλο και συνάδελφο, του οποίου η μακρά ενασχόληση – από κάθε άποψη – με το θέμα παρέχει τα εχέγγυα ακαδημαϊκής πληρότητας και εφαρμοσμένης κλινικής δεξιότητας. Ο Αναπληρωτής Καθηγητής κ. Νικόλαος Τάσκος, ειδικός νευρολόγος, παρουσιάζει το θέμα του εγκεφαλικού θανάτου με εξαιρετική απλότητα και επιστημονική σαφήνεια.

28 Κώμα - Εγκεφαλικός Θάνατος

ΓΕΝ ΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΚΩΜΑ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ	316
ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΚΩΜΑΤΟΣ	316
Ενδοκρανικές αιτίες	316
Α. Υπερκοιτικές βλάβες	316
Β. Υποκοιτικές βλάβες	316
Γ. Λοιμώξεις	316
Εξωκρανικές αιτίες	316
Α. Μεταβολικές διαταραχές	316
Β. Οξείες δηλητηριάσεις	317
Γ. Άλλοι λόγοι	317
Δ. Καταστάσεις που προσομοιάζουν με κώμα	317
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΩΜΑΤΟΣ	317
ΑΙΤΙΟΛΟΓΗ - ΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΚΩΜΑΤΟΣ	318
Α. Κλίμακη Glasgow	318
Β. Ανιχνεί	319
Γ. Κυκλογενικό σύστημα	320
Δ. Πυρίτις	320
Ε. Μηνιγγιτιδίτις	320
ΣΤ. Τενόνια και όξινοκοιλιακή σπασμοκλονία	320
Ζ. Οφθαλμική κίνησης και κίνησηση από την κοπή	320
Η. Ενωκίνηση δερμάτος	321
ΕΠΙΔΕΛΤΟΙΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ	321
Βασικές προϋποθέσεις προ της αναίτησης του εγκεφαλικού θανάτου	322
Κίνησης Ανομιλίας	322
Α) Κατάργηση των αντανακλαστικών του εγκεφαλικού στελέχους	322
Β) Δοκιμασία της άπνοιας	323
Παραών κός έλεγχος	323
Είναι δυνατόν να διαπισωθεί ποια κλινικά κριτήρια οδηγούν σε εγκεφαλικό θάνατο;	324
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	324

Συνείδηση είναι το σύνολο των ψυχικών εκδηλώσεων της κάθε σκευής που τίθενται στην αλληλεπίδραση τους (κατά τον καθιερωμένο ορισμό). Κατά το κώμα η κατάσταση συνείδησης είναι πλήρης, ο ασθενής δεν ανιχνεύει κώμα στα εξωτερικά ερεθίσματα, δεν επικοινωνεί με το περιβάλλον και η αφύπνισή του είναι αδύνατη (Γ. Κρικλιός). Η απώλεια συνείδησης είναι αποτέλεσμα διαταραχής των εγκεφαλικών ημισφαιρίων καθώς και του διεννοτικού σχετικισμού του εγκεφαλικού στελέχους. Η διαταραχή του επιπέδου συνείδησης παρουσιάζει διαδοχικές οι οποίες χαρακτηρίζονται ως βυθίσματα, σύγχυση, υπνοειδής κατάσταση, κώμα.

Μεταξύ αυτών των εννοιών δεν υπάρχουν ισοψύχνηση για το διαχωρισμό τους. Έτσι για τον καθορισμό και την διαίρεση των επιπέδων συνείδησης έχει καθιερωθεί η κλίμακα Glasgow (GCS = Glasgow Coma Scale) των Teasdale και Jennett (Πίν. 2Κ.1) η οποία αρχικά προτάθηκε στις κλινικοεργαστηριακές καλλιέργειες και έχει πλέον γενικευθεί σε όλες τις κλινικές καταστάσεις.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΚΩΜΑ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑΣ
Οι βασικές γενικές θεραπευτικές ενέργειες, για την

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΧΕΠΑ
ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ
Διευθυντής: Αναπλ. Καθηγητής Ν. Μ. Γκιόλια

ARISTOTELIAN UNIVERSITY OF THESSALONIKI
SCHOOL OF MEDICINE
AHEPA UNIVERSITY HOSPITAL
DEPARTMENT OF ANESTHESIOLOGY
Head of Department: Assoc. Professor N. M. Giolias

540 06 Thessaloniki GREECE • Tel: (051) 999321, 999326. FAX: 031-999331 SCHOOL OF MEDICINE
Tel: (051) 994865, 994861, FAX: 031-994844 AHEPA UNIVERSITY HOSPITAL
Θεσσαλονίκη, 20.2.1998.

A.Π.: Α60/98

Προς τους κ.κ. Αναισθησιολόγους
Κλινικής Αναισθησιολογίας-ΜΕΘΑ
ΑΠΘ / ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ

Κύριοι Συνάδελφοι,

Σχετικά με την συμμετοχή μας στη διαδικασία εγκεφαλικού θανάτου (Ε.Θ.) επιθυμώ να γνωρίζετε την απόφαση που ομόφωνα λήφθηκε σήμερα το πρωί, και την παράκλησή μου για εφαρμογή της:

1. Για περιστατικά της Καρδιοχειρουργικής και Καρδιολογικής Κλινικής στη διαδικασία Ε.Θ., θα συμμετεχουν οι Αναισθησιολόγοι της ομότιμης Καρδιοχειρουργικής.
2. Για περιστατικά της Μ.Ε.Θ.Α. οι Αναισθησιολόγοι της Μ.Ε.Θ.Α. Κατά τις αργίες, θα συμμετέχει και Αναισθησιολόγος της ομάδας των χειρουργείων, καθώς ο εφημεριών της Μ.Ε.Θ.Α. θα συμμετέχει ως ο θέταρας Ιατρός.
3. Για περιστατικά της Α' Χ και ΙΡΧ οι Αναισθησιολόγοι της ομάδας Χειρουργείων (8 μήνες) και οι της Μ.Ε.Θ.Α. (4 μήνες). Οι συγκεκριμένοι μήνες θα καθοριστούν κατόπιν συζητήσεων μεταξύ των δύο ομάδων.

Παρακαλώ να λάβετε υπόψη ότι ο αριθμός των Αναισθησιολογών της ομάδας Χειρουργείων είναι ελαττωμένος και ότι απασχολούνται, επι πλέον με όλες τις εξειδικευμένες δραστηριότητες του Τμήματος.

Ο Αναισθησιολόγος που θα συμμετέχει στη διαδικασία Ε.Θ. θα είναι ο **εφημεριών**.

Οι κ.κ. [] και [] επιθυμούν να μην συμμετέχουν στη διαδικασία Ε.Θ.

Με τιμή,

Μ. Μ. Γκιόλια

Η εγκύκλιος του Κ.Ε.Σ.Υ. για την διάγνωση του εγκεφαλικού θανάτου έρχεται να συμπληρώσει το θεσμικό κενό που ίσως προβληματίζει, πολλούς συναδέλφους. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στους συναδέλφους της εκτελεστικής επιτροπής του Κ.Ε.Σ.Υ. που με συντονίστρια την Καθηγήτρια Αναισθησιολογίας του Π.Κ. κ. Ελένη Ασκητοπούλου συνέταξαν «υπηρεσιακό έγγραφο» ζηλευτής επιστημονικής πληρότητας και περιεκτικότητας. Η υπουργική εγκύκλιος για δήλωση του εγκεφαλικού θανάτου από Μ.Ε.Θ. και Νευροχειρουργικές Κλινικές έρχεται να θυμίσει την αληθινά τραγική σύγχυση που επικρατεί στην Ελληνική Ιατρική Κοινότητα γύρω από ένα τόσο σοβαρό θέμα.

Κατά συνέπεια το άρθρο της κ. Αλεξάνδρας Βάρκα-Αδάμη, αναδημοσίευση από το περιοδικό «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ», περί του προσδιορισμού του θανάτου στην ελληνική νομοθεσία και της υποχρέωσης για ιατρική πιστοποίηση του, έρχεται να καλύψει ακόμη ένα γνωσιολογικό κενό στην καθημερινή άσκηση της ιατρικής στις Μονάδες Εντατικής Λειτουργίας, όπου συνήθως και προκύπτουν οι υπό συζήτηση καταστάσεις εγκεφαλικού θανάτου.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να τονίσω το μέγεθος του προβλήματος παραθέτοντας δύο φωτοτυπίες μία από το εγχειρίδιο Αναισθησιολογίας που χρησιμοποιούν οι φοιτητές του Ιατρικού Τμήματος του Α.Π.Θ. σχετικά με το τι επικρατεί στην ακαδημαϊκή μας κοινότητα ως εγκύκλια προσφερόμενη γνώση σχετικά με τον εγκεφαλικό θάνατο, και μια από έγγραφο του Αναισθησιολογικού Τμήματος του Π.Γ.Ν. ΑΧΕΠΑ Θεσσαλονίκης σχετικά με την πιστοποίηση του εγκεφαλικού θανάτου.